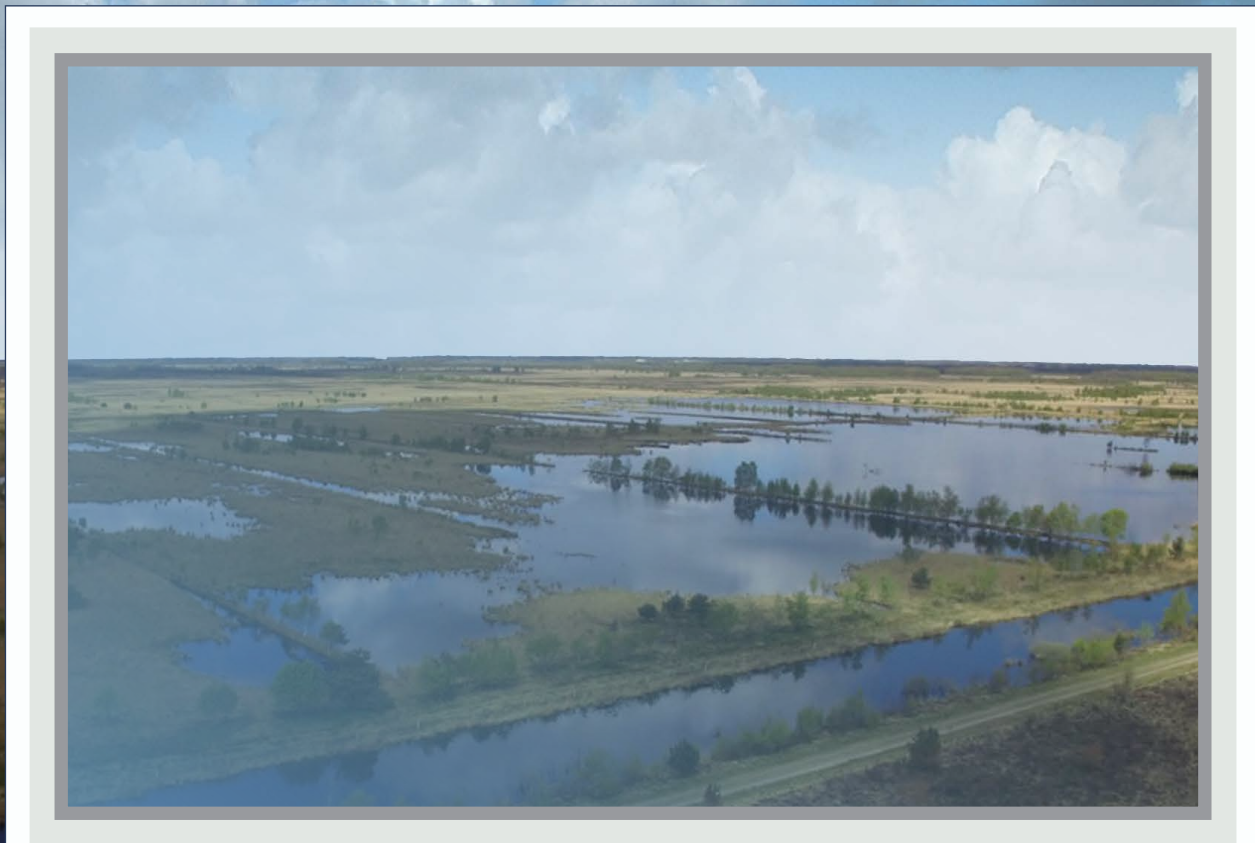

Innovatieve Samenwerking Bargerveen

provincie Drenthe

ARCADIS

Design & Consultancy
for natural and
built assets

Natuurtoets van de inrichting buffer Noordoost

Toetsing Wet Natuurbescherming en NNN

projectnummer 420535
definitief revisie 00
14 december 2018

Natuurtoets van de inrichting buffer Noordoost

Toetsing Wet Natuurbescherming en NNN

projectnummer 420535

definitief revisie 00
14 december 2018

Auteur

P. de Hoop

Opdrachtgever

Provincie Drenthe t.a.v. Prolander
Westerbrink 1
Postbus 50040 Assen

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BII12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave
14-12-'18

beschrijving revisie 00
definitief

goedkeuring
R. de Lange

vrijgave
A. Bakker

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Projectvoornemen en planning	2
1.3	Doel en onderzoeksvragen	3
1.4	Leeswijzer	3
2	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	4
2.1	Algemeen	4
2.2	Soortbescherming	4
2.3	Gebiedsbescherming	5
2.3.1	Natura 2000	5
2.3.2	Natuurnetwerk Nederland	5
2.3.3	Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)	6
2.3.4	Bescherming van houtopstanden	6
2.4	Procedure	7
3	Methodiek	8
3.1	Algemeen	8
3.2	Bureauonderzoek	8
3.3	Terreinbezoek	9
3.4	Effectbeoordeling en advies vervoltraject	9
4	Resultaten	10
4.1	Gebiedsbeschrijving	10
4.2	Beschermde soorten	12
4.2.1	Resultaten bureauonderzoek	12
4.2.2	Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen	13
4.2.3	Samenvatting beschermde soorten	16
4.3	Beschermde gebieden	17
4.3.1	Bescherming van houtopstanden	19
5	Toetsing	20
5.1	Effectbepaling project	20
5.2	Toetsing effect op beschermde soorten	20
5.2.1	Vogels	20
5.2.2	Zoogdieren	21
5.2.3	Vlinders en libellen	21
5.3	Effecten op beschermde gebieden	22
5.3.1	Effecten op Natura 2000-gebieden	22
5.3.2	Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	22
5.3.3	Bescherming van houtopstanden	23

6 Bronnen

24

Bijlage 1: Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

Conclusies en advies

Staatsbosbeheer is voornemens om ten noordoosten van het Bargerveen 20 hectare agrarisch gebied om te vormen tot natuur. Het project kan worden uitgevoerd indien de werkzaamheden niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming en het beleid van het Natuurnetwerk Nederland. Daarom is inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en beschermde gebieden binnen de invloedssfeer van het projectgebied en de effecten hierop. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In dit hoofdstuk is het advies gegeven dat voortkomt uit de conclusies van de uitgevoerde Natuurtoets. Tevens is aangegeven of volgens de Nederlandse wetgeving vervolgstappen aan de orde zijn.

In aanvulling op de bufferzone noordzijde is tussen de Kamerlingswijk en de Duitse grens ten noorden van het huidige reservaat een smalle zone van 20 hectare (buffer noordoost) aangewezen als Ecologische Hoofstructuur. De inrichting van deze percelen past bij de aanwijzing als Ecologische Hoofstructuur.

Conclusies: Beschermde gebieden

Het projectgebied grenst aan het Natura 2000-gebied het Bargerveen. De maatregelen zijn opgenomen in de Natura 2000-beheerplan Bargerveen. Daarom zijn de werkzaamheden niet meldings- of vergunningplichtig. De werkzaamheden moeten wel zorgvuldig worden uitgevoerd, zodat negatieve effecten worden geminimaliseerd. Parallel aan deze natuurtoets is een AERIUS berekening uitgevoerd. Door een AERIUS berekening te maken kan inzichtelijk worden gemaakt of de depositie onder de grenswaarde ligt van 0,05 mol (op stikstofgevoelige habitats). Boven deze waarde wordt geadviseerd de werkzaamheden zo aan te passen dat effecten op instandhoudingsdoelstellingen zoveel als redelijkerwijs mogelijk is worden voorkomen.

Het projectgebied is onderdeel van het NNN, maar negatieve effecten op NNN-gebied zijn uitgesloten.

Tabel 1. Overzicht conclusies en vervolgstappen gebiedsbescherming.

	Natura 2000	NNN
Aanwezig binnen de invloedssfeer?	Ja	Ja
Effecten?	Mogelijk	Nee
Vereiste vervolgstappen aan de orde?	Parallel wordt een AERIUS berekening uitgevoerd	Nee
Is het plan uitvoerbaar in het kader van de gebiedsbescherming?	Het plan is uitvoerbaar op basis van het vastgestelde Natura 2000-beheerplan	Ja

Conclusies: Beschermde soorten

Uit de bureaustudie in combinatie met het terreinbezoek is gebleken dat (leefgebied van) de volgende in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aanwezig zijn en/of mogelijk verwacht worden in het projectgebied

- Vogels - Algemene broedvogels (waarschijnlijk nestplaatsen);

- Zoogdieren – vlermuizen en waterspitsmuis (mogelijk essentieel leefgebied);
- Zoogdieren – grote bosmuis (waarschijnlijk essentieel leefgebied);
- Vlinders en libellen – groene glazenmaker (mogelijk essentieel leefgebied).

In Tabel 2 is aangegeven welke gevolgen de aanwezigheid van (het leefgebied van) deze soorten heeft voor het voorliggende project. Aangegeven is of een nader onderzoek nodig is, of er sprake is van een overtreding van de Wet Natuurbescherming, of dit middels maatregelen voorkomen kan worden en of bij de uitvoering van het project een ontheffing nodig is. In Hoofdstuk 5 van deze Natuurtoets staat de onderbouwing voor de gegeven conclusies.

Tabel 2. Overzicht conclusies en vervolgstappen soortbescherming.

Soort (groep)	Essentieel leefgebied in projectgebied?	Nader onderzoek nodig?	Is er sprake van een overtreding?	Ontheffing noodzakelijk	Vervolgstappen
Vogels (Algemene broedvogels)	Ja, nestgelegenheid in bosschages en op de akkers	N.v.t.	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen
Vlermuizen (Zoogdieren)	Mogelijk, langs bosschages zuidelijk gelegen wijk	N.v.t.	Nee	Nee	Soortspecifieke maatregelen nemen en de bosschages (en bomen) aan één zijde van de wijk laten staan. Geen verlichting gebruiken in de voor vlermuizen actieve periode
Grote bosmuis (Zoogdieren)	Waarschijnlijk, in bosschages langs zuidelijk gelegen wijk	Nee	Nee	Nee	Mitigerende maatregelen *
Waterspitsmuis (Zoogdieren)	Mogelijk, langs zuidelijk gelegen wijk	Nee	Nee	Nee	Mitigerende maatregelen *
Groene glazenmaker (Vlinders en libellen)	Mogelijk, langs Kamerlingswijk	Nee	Nee	Nee	Mitigerende maatregelen * en ecologisch werkprotocol opstellen**.

*Mitigerende maatregelen zijn niet nodig wanneer onderzoek aan toont dat de soorten niet in het plangebied aanwezig zijn.

**Mitigerende maatregelen of het opstellen van ecologisch werkprotocol zijn alleen noodzakelijk wanneer na het opzetten van het peil een waterdiepte van meer dan 80 cm ontstaat.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen. In het tekstkader in Bijlage 1 staat het wetsartikel uitgeschreven. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. De initiatiefnemer/uitvoerder is verantwoordelijk voor een adequate naleving van de algemene zorgplicht tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Staatsbosbeheer is voornemens om ten Noordoosten van natuurgebied het Bargerveen een buffer aan te leggen. Het projectgebied grenst aan werkschuur 'Het Veenland' te Zwartemeer.

Bij ruimtelijke ingrepen moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten of beschermde gebieden (Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland). Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. Dit wordt gedaan op basis van een Natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de Natuurtoets beschreven.

In Figuur 1.1 is de ligging van het projectgebied weergegeven. De bed & breakfast (westelijk in het gebied) en werkschuur vallen erbuiten.

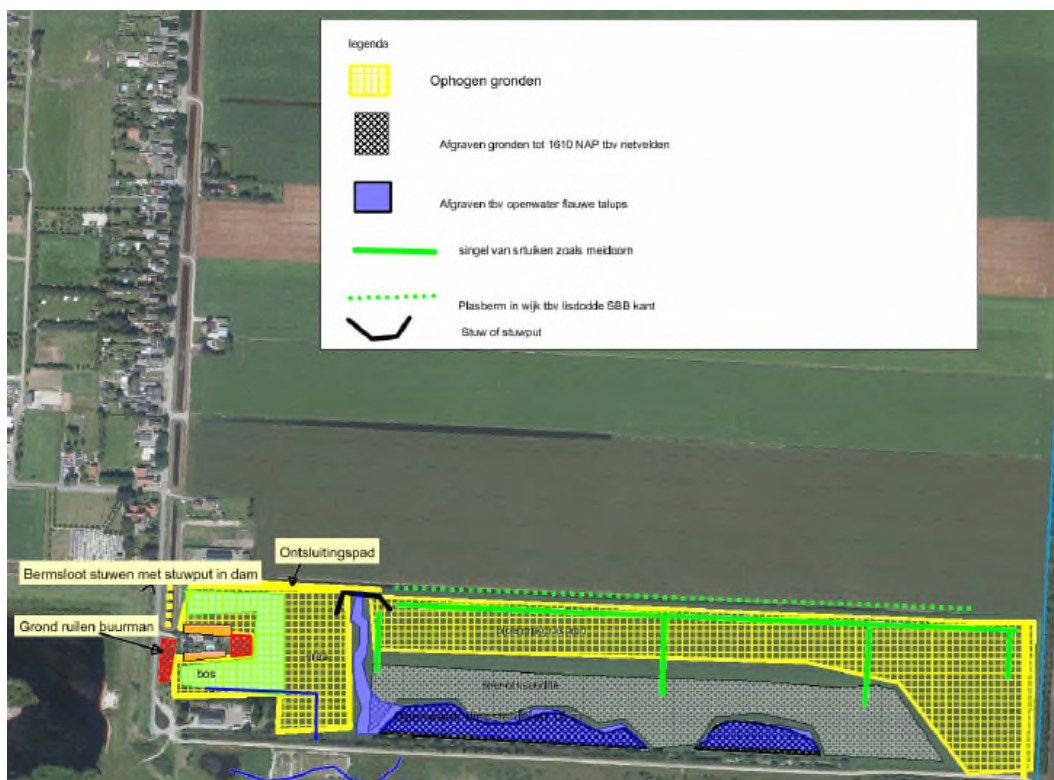
Figuur 1.1. Ligging van het projectgebied (rood omkaderd). Bron: Globespotter

1.2 Projectvoornemen en planning

Staatsbosbeheer is voornemens om twee percelen bouwland van 20 ha om te vormen naar natuur. In 2018 zijn op de percelen gerst en zonnebloemen verbouwd en lag een deel braak. In de nieuwe situatie wordt een deel van de gronden afgraven om een natte zone te kunnen creëren met riet of lisdodde. Het projectgebied dient daarbij als buffer tussen de agrarische percelen en Natura 2000-gebied het Bargerveen. De grond die vrijkomt wordt elders in het projectgebied gebruikt om het maaiveld op te hogen. Op deze hogere delen wordt bos aangeplant en bloemrijk grasland ontwikkeld. Ten noorden van het gebied wordt een singel aangeplant met besdragers. Ten zuiden van het gebied ligt een wijk waar aan weerszijden bomen staan. Het is op moment van schrijven onduidelijk of de bomen aan de noordzijde gekapt dienen te worden. Hier is in de toetsing rekening mee gehouden.

De start van de werkzaamheden is gepland voor september 2019, mogelijk dat de kap van de bomen voor het broedseizoen 2019 al plaatsvindt.

Zie Figuur 1.2 voor een impressie en het ontwerp van het voornemen.

Figuur 1.2. Schets projectvoornemen (Bron: Staatsbosbeheer)

1.3 Doel en onderzoeksvragen

Het doel van voorliggende Natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de beschermde soorten en beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland) en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing/vergunning noodzakelijk is. Om hiertoe te komen worden onder andere de volgende vragen beantwoord:

- Welke in het kader van de Wnb beschermde soorten (en/of vaste rust- en verblijfplaatsen) komen voor in het beïnvloedingsgebied van de voorgenomen activiteit? Vinden er als gevolg van de ontwikkeling effecten plaats op deze soorten en worden daarbij verbodsbepalingen overtreden? Is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen en welke zijn dit? Dient in het kader van de Wnb een ontheffing aangevraagd te worden?
- Komen in de beïnvloedingszone van het projectgebied beschermde natuurgebieden voor? Zo ja, welke zijn dit en wat zijn de gevolgen hierop? Dienen vervolgstappen in de vorm van een uitwerking- of een compensatieplan opgesteld te worden?

Op bovenstaande vragen wordt in hoofdstuk 4 en 5 een antwoord gegeven (zie ook de leeswijzer).

1.4 Leeswijzer

De Natuurtoets is als volgt opgebouwd:

- De Natuurtoets begint met de belangrijkste conclusies gedestilleerd uit de resultaten van voorliggende Natuurtoets;
- Hoofdstuk 1 geeft de aanleiding van de Natuurtoets en het projectvoornemen;
- Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de methodiek van de Natuurtoets;
- Hoofdstuk 4 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten en gebieden in (de omgeving) van het projectgebied;
- Hoofdstuk 5 toetst de activiteiten aan de natuurwetgeving en het NNN.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets. In [paragraaf 2.4](#) wordt de vervolprocedure aangegeven bij een overtreding van verbodsbepalingen.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Naast bescherming vanuit de Wnb, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Het betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Bij voorliggende toetsing wordt tevens beoordeeld of soorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in het projectgebied. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal vogelsoorten, indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt (zie artikel 3.1 in tekstkader in de bijlage).

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet

opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb, zie ook Bijlage 1 tabel B en C van voorliggende rapportage. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren, opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Ook zijn de provincies niet altijd het bevoegd gezag. In bepaalde gevallen¹ is dit het rijk (via RVO). Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie. Het is belangrijk op te merken dat voor activiteiten die beschreven zijn in een vastgesteld Natura 2000-beheerplan geen ontheffing nodig is. Zie de Bijlage voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Gebiedsbescherming

2.3.1 Natura 2000

Natura 2000-gebieden zijn natuurgebieden van groot internationaal belang. Deze gebieden zijn aangewezen onder de Europese Habitat- en/of Vogelrichtlijn. Voor de gebieden en de daarbij aangewezen soorten en habitattypen zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Een activiteit mag niet leiden tot significant negatieve effecten op deze doelen of tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken. Indien op voorhand significante effecten niet uitgesloten kunnen worden dient een Passende beoordeling opgesteld te worden. Er zijn uitzonderingen mogelijk. In de Wet natuurbescherming is een bepaling opgenomen dat voor activiteiten die voortvloeien uit een beheerplan geen Passende beoordeling nodig is, maar een vergunning Wnb. Echter wordt in de Wnb ook gesteld dat een vergunning niet nodig is voor projecten die zijn beschreven in het beheerplan.

2.3.2 Natuurnetwerk Nederland

---

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/beschermde-planten-dieren-en-natuur/wet-natuurbescherming/taken-en-rolverdeling-bevoegdheden>

Het Natuurnetwerk Nederland is een stelsel van ecologisch hoogwaardige natuurgebieden; de Natura 2000-gebieden maken daar deel van uit. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het NNN ook overige leefgebieden van soorten en – om isolatie te voorkomen - gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden. Het NNN is onderdeel van het actieve beleid om bedreigde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen. De natuurgebieden die behoren tot het NNN en hun functies worden planologisch beschermd, hier geldt het 'nee, tenzij'- principe. De planologische bescherming betekent in het kort dat geen nieuwe bestemmingen worden toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van de oppervlakte, de kwaliteit en de samenhang van het NNN. Hieraan wordt getoetst bij de verlening van een omgevingsvergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

2.3.3 Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)

De provincies verlenen via het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL) subsidie voor het behoud en de ontwikkeling van (agrarische) natuurgebieden en landschappen. Het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer gaat volgens een leefgebiedenbenadering. Doel is het creëren en in stand houden van een leefgebied voor een soort of groep van soorten die vergelijkbaar beheer vraagt. Er zijn in totaal 68 doelsoorten benoemd waarvoor Nederland op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn de internationale verplichting heeft om de Staat van Instandhouding te verbeteren of behouden. Het gaat om amfibieën, insecten, vlinders, vogels en zoogdieren (waaronder vleermuizen).

Een collectief² kan subsidie aanvragen voor maatregelen die zij nemen in het kader van ANLb. Met deze vergoeding kunnen bijvoorbeeld agrariërs maatregelen treffen om het aantal soorten dieren en planten te vergroten. De subsidie kan worden verleend voor de leefgebieden open grasland, open akkerland, natte dooradering, droge dooradering en voor de categorie water. Binnen de leefgebieden kunnen verschillende beheeractiviteiten uitgevoerd worden. De functie van deze activiteiten is bijvoorbeeld het creëren van foerageergebieden, of het optimaliseren van voortplantingsmogelijkheden. Voor de categorie water gelden andere beheerfuncties, zoals waterberging of bufferzones. ANLb kan buiten en binnen het NNN worden toegepast. Het belangrijkste doel is dat agrarische collectieven in kansrijke gebieden samen met bijvoorbeeld overheden en natuurbeheerders werken aan gunstige condities voor soorten waarvoor een instandhoudingsplicht geldt.

Ontwikkelingen kunnen naast één of meerdere van de doelsoorten ook het collectief of bijvoorbeeld een individuele grondeigenaar schaden wanneer die geen subsidie kan ontvangen voor beheeractiviteiten.

2.3.4 Bescherming van houtopstanden

De Wet natuurbescherming (Wnb) geeft invulling aan de bescherming van houtopstanden die tot aan 1 januari 2017 vielen onder bescherming van de Boswet. De bescherming is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wnb. De Provincie is het bevoegd gezag. De bescherming betreft de houtopstanden die zijn gelegen buiten de bebouwde kom (Boswet) en die een oppervlakte hebben van meer dan 1.000 m² (0,1 hectare). De Wnb doet geen uitspraken over houtopstanden

---

² Een collectief is een samenwerkingsverband van beheerders van landbouwgrond.

die zijn gelegen binnen de bebouwde kom of met kleinere oppervlakte dan 1.000 m². Bescherming van dergelijke houtopstanden is een taak van de gemeentelijke overheid.

Voor houtopstanden groter dan 1.000 m² is veelal sprake van overlap met de gemeentelijke Algemene Plaatselijke Verordening (APV). De mate van overlap kan per gemeente verschillen en is dus maatwerk. Toetsing aan de APV valt buiten de scope van de Natuurtoets.

Voor houtopstanden die zijn beschermd in de Wnb geldt een meldingsplicht bij voorgenomen velling, en in principe tevens een herplantplicht. Herplant wordt in principe ter plekke ingevuld. Onder voorwaarden kan herplant ook elders worden gerealiseerd.

2.4 Procedure

Als een project een kans op negatieve effecten op enig Natura 2000-gebied heeft, dient een vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Bij een overtreding van verbodsbepalingen uit de soortbescherming dient een ontheffing beschermde soorten aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag. Onder de Wet natuurbescherming is sprake van één rechtsdocument waarmee zowel vergunning (gebiedsbescherming) als ontheffing (soortbescherming) wordt verleend. Het bevoegd gezag is de provincie waar de activiteit (grotendeels) plaatsvindt. De aanvraag kan al dan niet gekoppeld aan de omgevingsvergunning, ingediend worden bij het gemeenteloket of rechtstreeks bij de provincie. Over de ontheffing/vergunning wordt binnen 13 weken na ontvangst beslist. Bevoegd gezag kan de beslissingstermijn eenmaal verlengen met 7 weken.

3 Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de methodiek die gehanteerd wordt tijdens het bureauonderzoek ([paragraaf 3.2](#)) en gedurende het terreinbezoek ([paragraaf 3.3](#)) van voorliggende Natuurtoets. In [paragraaf 3.4](#) wordt aangeduid hoe deze gegevens leiden tot een conclusie.

3.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Bureauonderzoek

Afbakening beschermde soorten

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar soorten uit de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5) en 'andere' beschermde soorten (artikel 3.10). Bij vogels zal met name speciale aandacht geschonken worden aan soorten die in het projectgebied een essentieel leefgebied kunnen hebben. Voorgenoemde soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten, bijlage II Verdrag van Bern en bijlage I Verdrag van Bonn) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wnb.

Een aantal soorten is door de provincies vrijgesteld en zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen (zie tabel C en D in de bijlage). Deze zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in de provincie dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt met het voorliggende project. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door het uitvoeren van een aantal zorgplicht gerelateerde maatregelen, wordt voldaan aan de zorgplicht en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Hierbij kan gedacht worden aan het rekening houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten en de manier van werken (zoals het aanhouden van vaste rijroutes en het zorgen voor vluchtmogelijkheden voor de soorten).

Bronnen

Om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het projectgebied, zijn ten eerste recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, onderzoeksrapporten en websites). Een belangrijke bron die we gebruiken is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Hierbij is nagegaan of er in de periode 2013-2018 beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het projectgebied. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het projectgebied voor zouden kunnen komen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ of

provinciale digitale atlassen. Om inzicht te krijgen in de ligging van het projectgebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

3.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemde bureaustudie is middels een terreinbezoek bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Naast directe waarnemingen kan dan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de verwachte aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten op de locatie. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

Op 25 oktober 2018 is vanaf circa 9:30 uur een terreinbezoek uitgevoerd door een deskundig ecooloog van Antea Group bij zwaar bewolkt weer met een temperatuur van circa 13 ° C (Bron: KNMI). Tijdens het terreinbezoek is het projectgebied te voet belopen de bomen in en rond het projectgebied zijn visueel en indien nodig met een verrekijker geïnspecteerd.

3.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of het plan uitvoerbaar is, of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

4 Resultaten

In [paragraaf 4.1](#) wordt allereerst een gebiedsbeschrijving van het projectgebied gegeven. Vervolgens wordt in [paragraaf 4.2](#) in gegaan op de resultaten van de in het gebied aanwezige of verwachte beschermde soorten (uiteenzetting van de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek), waarna in [paragraaf 4.3](#) de ligging van gebieden beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming en het NNN in de omgeving van het projectgebied aangegeven wordt.

4.1 Gebiedsbeschrijving

Het projectgebied ligt ten oosten van de Kamerlingswijk Westzijde en ten westen van de grens met Duitsland en direct ten noorden van het Bargerveen te Zwartemeer (gemeente Emmen, Provincie Drenthe).

Het projectgebied bestaat uit akkerland met gerst en een bloemrijk mengsel met hoofdzakelijk zonnebloemen. Ten tijde van het veldbezoek waren naast (uitgebloeide) zonnebloemen ook phacelia, boerenwormkruid, duizendblad en dergelijke aanwezig. Het projectgebied is begrensd door watergangen. Aan de noordzijde betreft het een wijk met kroos, kikkerbeet en op de oevers hoofdzakelijk grote lisdodde en brandnetel. De oostzijde ligt een smalle diepe sloot of greppel die tijdens het veldbezoek voor een deel watervoerend was. Ook deze watergang was bedekt met kroos en op de oevers was grote lisdodde aanwezig. Naast de grens van het projectgebied markeert deze sloot ook de grens met Duitsland. Aan de zuidzijde van het projectgebied ligt een bredere wijk met aan weerszijden bomen en struiken (o.a. zomereik, berk, lijsterbes en Amerikaanse vogelkers). Deze wijk is voor een groot deel beschaduwd en hier en daar bedekt met kroos, langs de oevers staat grote lisdodde. Langs de werkschuur is een bossingel aanwezig met voornamelijk zomereik, wilg, sleedoorn en hazelaar. Langs de droge sloot ter plaatse is hoofdzakelijk grote brandnetel aangetroffen. In het westen is het projectgebied begrensd door de watergang langs de Kamerlingswijk. In deze watergang zijn krabbenscheerplanten aangetroffen.

In Figuur 4.1 is een impressie gegeven van het projectgebied.

Figuur 4.1. Impressie van het projectgebied. Met op de laatste foto een oud eksternest (rood omcirkeld) in een boom voor de werkschuur.

4.2 Beschermde soorten

4.2.1 Resultaten bureauonderzoek

Uit de recente verspreidingsinformatie blijkt dat in of nabij het projectgebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen (binnen een straal van 2,5 kilometer). Dit betreft de beschermde soorten genoemd in Habitatrichtlijn (bijlage IV onderdeel a en b) en de niet-vrijgestelde 'andere soorten' uit bijlage I (onderdeel a en b) van de Wet natuurbescherming alsook vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest. De soorten zijn weergegeven in Tabel 4.1.

Tabel 4.1. Overzicht van waargenomen beschermde soorten in de omgeving van het projectgebied (met een straal van 2,5km) die in het NDFF door derden zijn ingevoerd. De soorten zijn in te delen in Habitatrichtlijn (HR), lijsten A en B behorende bij artikel 3.10 en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest (JRB) en zijn aangegeven met een 'X' (NDFF, 2013-2018).

Soortgroep	Soort	JRB	HR	A/B
Vogels met een jaarrond beschermd nest*	Boomvalk	X		
	Buizerd	X		
	Havik	X		
	Ransuil	X		
	Sperwer	X		
Zoogdieren	Boommarter			X
	Damhert			X
	Das			X
	Grote bosmuis			X
	Waterspitsmuis			X
	Wild zwijn			X
	Vleermuizen**		X	
Amfibieën	Heikikker		X	
	Poelkikker		X	
Reptielen	Adder			X
	Gladde slang		X	
	Levendbarende hagedis			X
Insecten - Dagvlinders	Aardbeivlinder			X
Insecten - Libellen	Groene glazenmaker		X	
	Gevlekte witsnuitlibel		X	
	Hoogveenglanslibel			X
Planten	Lange zonnedauw			X
Vissen	Geen waarnemingen			
Overige soortgroepen	Geen waarnemingen			

*Categorie 5: de afweging of er sprake is van een jaarrond beschermd nest uit categorie 5 wordt gemaakt bij de beschrijving van de resultaten van het terreinbezoek (paragraaf 4.2.2).

** Vleermuizen: gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en watervleermuis.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is vervolgens nagegaan of het projectgebied een functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 4.2.2 uiteengezet.

4.2.2 Resultaten terreinbezoek - ecologische bevindingen

Het projectgebied is in gebruik als (intensief) agrarisch akkerland en daarom op zich weinig interessant voor veel beschermde soorten. Echter ligt het tegen het Bargerveen aan waar veel biotoop-kritische soorten aanwezig zijn. Op basis van terreinkenmerken en verspreidingsgegevens van soorten kan de aanwezigheid van een aantal soortgroepen worden uitgesloten. Zo zijn geen effecten (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wnb) aan de orde op beschermde vissen en dieren uit 'overige soortgroepen' (kevers, kreeftachtigen, weekdieren, mieren en slakken). Er is voor deze soort(groep)en geen essentieel leefgebied in het projectgebied. Effecten zijn op voorhand uitgesloten.

De overige soortgroepen namelijk; vogels, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten (dagvlinders en libellen) en planten worden hieronder beschreven.

Vogels

Soorten met jaarrond beschermd nest (categorie 1 t/m 4)

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het projectgebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in en langs het plangebied geïnspecteerd op jaarrond beschermde nestplaatsen. Er zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen aangetroffen.

Soorten met mogelijk een jaarrond beschermd nest (categorie 5)

Dit laatste is op het projectgebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Algemene vogelsoorten (artikel 3.1 en 3.5)

Tijdens het terreinbezoek zijn er enkele algemene vogelsoorten waargenomen. Op het perceel zijn fazanten, zwarte kraaien en gaaien waargenomen en in de wijk ten zuiden van het gebied meerdere paartjes wilde eend en een waterhoen. De akkers, bomen en oevers bieden nestgelegenheden voor deze en andere soorten.

Zoogdieren

Vleermuizen

Bij het amoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

In het projectgebied bevinden zich geen gebouwen, wel worden er langs de wijk ten zuiden het plangebied mogelijk bomen verwijderd.

Gevolgen van het project op deze soorten wordt in Hoofdstuk 5 behandeld.

Boommarter

De boommarter leeft bij voorkeur in bossen. In Nederland komt de soort voor in verschillende typen bossen. Boommarters kiezen hun rustplaatsen vaak in boomholten, konijnen-, vossen of dassenholen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten zitten vaak in oude spechten of eekhoornholten, regelmatig in inrottingsholten en soms in gebouwen die in of aan de rand van het bos staan. Boommarters maken meestal niet zelf een hol maar passen een bestaand nest aan (zoogdiervereniging.nl). In het projectgebied is geen boom/bosrijk gebied aanwezig. Het ontbreekt daarmee aan geschikt biotoop voor de boommarter. Aanwezigheid van de boommarter kan worden uitgesloten.

Damhert

In de omgeving van het onderzoeksgebied is één waarneming van een damhert ingevoerd. Verder zijn er geen waarnemingen in de omgeving van het plangebied. Daarnaast komt het damhert vooral voor in oudere bossen met veel ondergroei (jagersvereniging.nl). Dit type leefgebied is in het projectgebied en de omgeving niet aanwezig.

Das

De das leeft in gebieden die bestaan uit een combinatie van diverse biotooptypen. Vaak zijn dit zowel hooggelegen als laaggelegen gronden die op korte afstand van elkaar liggen, in meestal kleinschalige akker- en weidelandschappen met voldoende bosjes, houtwallen, singels en heggen. De belangrijkste kenmerken van het habitat zijn: groot voedselaanbod, goed vergraafbare bodem, voldoende dekking en weinig verstoring (bij12.nl). In 2018 is dichtbij het plangebied een waarneming gedaan. Het betreft een eenmalige waarneming, overige waarnemingen zijn op ruim 10 km van het plangebied. De singel ten zuiden van het plangebied zou door de das gebruikt kunnen worden om van het ene naar het andere gebied te komen. De boomsingel ten oosten van het plangebied is hoger gelegen op een rug van niet afgegraven veen (in het plangebied is het veen grotendeels verdwenen). In deze rug waren meerdere gangen aanwezig. Tijdens het veldbezoek waren deze niet in gebruik. Er waren geen verse graafsporen en voor de ingang bevonden zich spinnenwebben. In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van de das aanwezig. Bovendien is de huidige waarde van de akkers voor de das ook zeer beperkt.

Grote bosmuis

De grote bosmuis komt voor in allerlei soorten biotopen, mits er water of vochtige omstandigheden in de omgeving aanwezig zijn en er enige dekking is zoals lage begroeiing of verspreid liggende stenen. Zo komt hij voor in bosranden met weinig ondergroei, niet te nat rietland, parken, braakliggend land, duinen, heide en tuinen. In Nederland komt de grote bosmuis voor in Zuid-Limburg en in het uiterste oosten van ons land, tussen Groningen en Winterswijk (zoogdiervereniging.nl), maar is met een opvallende opmars naar het westen bezig. Het blijkt dat de grote bosmuis de plek inneemt van de gewone bosmuis. Er zijn enkele waarnemingen van de grote bosmuis rond de werkschuur van Staatsbosbeheer. De bomen rond de werkschuur staan in verbinding met de bosschages langs de wijk. Aanwezigheid van de grote bosmuis kan daarom in het zuiden van het plangebied langs de wijk niet worden uitgesloten.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt voor waar bodembedekkende vegetatie aanwezig is en waar binnen een straal van 500 meter water is te vinden. Er zijn recente waarnemingen van de waterspitsmuis in de directe omgeving van het plangebied. De oevers langs de wijk ten zuiden van het plangebied zijn mogelijk geschikt voor de waterspitsmuis. Door de voedselrijke omstandigheden, het ontbreken van waterplanten of dekking langs de oever wordt de soorten elders in het plangebied niet verwacht.

Wild zwijn

Er zijn enkele waarnemingen van het wild zwijn in de omgeving van het plangebied. Er is geen sprake van een populatie wilde zwijnen in het Bargerveen en de directe omgeving. Het gebied vervult geen specifieke rol voor het wild zwijn en wordt daarom niet verder meegenomen in de toetsing.

Reptielen

Beschermde reptielen die in het Bargerveen voorkomen zijn de adder, gladde slang en levendbarende hagedis. Alle drie soorten zijn soorten van heide- en hoogveengebieden. Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat de soorten verspreid over het gebied voorkomen, maar in het projectgebied zijn geen waarnemingen van de soorten. Langs de wijk is dichte, ruige vegetatie aanwezig. De soorten worden er ook niet verwacht door het ontbreken van opwarmplekken, voortplantingsgebied en de barrière werking van de brede veenwijk. Negatieve effecten zijn uitgesloten.

Amfibieën

In de omgeving van het projectgebied komend de beschermde poelkikker en heikikker voor. De poelkikker leeft vooral in gebieden met zwak zure, oligotrofe, schone, stilstaande wateren in de landschapstypen bos, heide en hoogveen. Poelkikkers zijn typische waterkikkers. Hij heeft een voorkeur voor onbeschaduwde wateren, maar de oeverzone moet goed begroeid zijn. De overwinteringsplaatsen liggen afhankelijk van het landschapstype binnen de 100 à 200 meter van het water (bij12.nl). De heikikker is een soort die erg kritisch is ten aanzien van zijn habitat. De habitat waar de heikikker wordt aangetroffen is in grote lijnen te kenschetsen als schraal, ietwat ruig en vochtig. Het bestaat vooral uit heide, hoogveen, laagveen en half-natuurlijk grasland. Daarbij komt de heikikker voor in relatief voedselarme, zwak zure, wateren (bij12.nl).

De watergangen in het projectgebied zijn ongeschikt voor beide soorten. Ze hebben steile taluds, zijn overwegend sterk beschaduwd, en rijk aan nutriënten. Bovendien is weinig watervegetatie aanwezig.

Vlinders en libellen

Aardbeivlinder

In het Bargerveen komt de beschermde aardbeivlinder voor. Tormentil is de belangrijkste waardplant voor de soort in het binnenland. Deze en andere veel bezochte nectarplanten zijn in het plangebied niet of nauwelijks aanwezig. Geschikte droge gebieden hebben een lage vegetatie waar waardplanten groeien in een hoge dichtheid (5-20 planten per m²) (vlinderstichting.nl). Geschikt habitat is niet aanwezig. Wel kunnen zwerfende dieren waargenomen worden in of rond het plangebied.

Groene glazenmaker

De groene glazenmaker is voor de voortplanting afhankelijk van krabbenscheervelden. In de wijk ten westen van het plangebied is ten tijde van het veldbezoek een klein veld met krabbenscheerplanten aangetroffen. Het is waarschijnlijk marginaal geschikt voor de soort door de oppervlakte en dichtheid aan planten. Echter zijn in de omgeving van het projectgebied meerdere waarnemingen van groene glazenmakers gedaan, daarom kan niet uitgesloten worden dat de planten gebruikt worden als voortplantingsgebied. De maximale diepte waarbij Krabbenscheerplanten aan de wateroppervlakte komen is waarschijnlijk 80 cm (Dutmer & Meijer, 2010). Het waterpeil in de wijk zal verhoogd worden. Afhankelijk van de huidige diepte van de watergang en de geplande verhoging van het waterpeil zijn mogelijk maatregelen nodig om het behoud van de planten te waarborgen.

In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soort in gegaan.

Gevlekte witsnuitlibel

De gevlekte witsnuitlibel heeft een voorkeur voor moerassige oevers in bijvoorbeeld veengebieden, bosmeren, sloten. De vegetatie wordt omschreven als overvloedig en gevarieerd, met zowel planten onder als boven water. Het water is meestal mesotroof en bruin gekleurd door veen (Dijkstra, 2008). De soort wordt niet in het projectgebied verwacht.

Hoogveenglanslibel

De hoogveenglanslibel plant zich voort in erg ondiepe plasjes in hoogvenen of mesotrofe laaglandmoerassen. De ondieptes kunnen nauwelijks plasje worden aangeduid en zijn vaak omgeven door naaldbos (Dijkstra, 2008). De soort wordt niet in het projectgebied verwacht.

Flora

De lange zonnedaauw komt voor in het Bargerveen, maar de aanwezigheid in het projectgebied is uitgesloten door de specifieke eisen die de plant stelt aan zijn omgeving. Tijdens het terreinbezoek zijn ook geen andere beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze worden gezien het intensieve gebruik van het projectgebied en de biotoop-specifieke eisen die die planten aan hun standplaats stellen, ook niet verwacht. Effecten op deze soorten zijn uitgesloten.

4.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 4.2 en die een beschermde status hebben in de Wet natuurbescherming mogelijk voor kunnen komen in het projectgebied. In hoofdstuk 5 wordt nader op deze soorten in gegaan.

Tabel 4.2: Mogelijk aanwezige beschermde soorten in het projectgebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Algemene broedvogels	Artikel 3.1 // Artikel 3.5	Waarschijnlijk	Geschikte nestlocaties aanwezig
Vleermuizen	Artikel 3.5	Mogelijk	Foerageergebied en vliegroute
Grote bosmuis	Artikel 3.10	Waarschijnlijk	Boschages langs de wijk voldoen aan de biotoopeisen van de soort en deze zijn in de directe omgeving waargenomen

Waterspitsmuis	Artikel 3.10	Mogelijk	Mogelijk geschikt habitat langs de wijk te zuiden van plangebied
Groene glazenmaker	Artikel 3.5	Mogelijk	Mogelijk geschikt habitat in het westen van het projectgebied

4.3 Beschermde gebieden

Natura 2000-gebieden

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied het Bargerveen ligt op circa 0,1 kilometer afstand ten zuiden van het projectgebied. Het is het grootste van de hoogveenrestanten van ons land. Er komen verlande meerstallen en hoogveenherstelvlakten voor. Een meerstal is een waterplas die zich in leven hoogveen vormt tussen veen bulten of tussen bulten en hogere zandgronden. Daarnaast zijn er plassen ontstaan op locaties waar het veen verwijderd is. In een groot deel van het gebied heeft industrieel verving plaatsgevonden. Na deze verving is het gebied omgevormd tot een water-, insecten- en vogelrijk landschap. Het Bargerveen herbergt een aantal zeldzame planten en dieren. In het halfopen landschap met kleinschalige waterpartijen broeden soorten zoals de geoorde fuut, porseleinhoen, nachtzwaluw, blauwborst, paapje, roodborsttapuit en grauwe klauwier. Een groot deel van de Nederlandse grauwe klauwieren broedt jaarlijks in het Bargerveen. (Bron: bij12.nl)

Voor het Bargerveen zijn instandhoudingsdoelstelling opgesteld voor habitattypen, broedvogelsoorten en niet broedvogelsoorten (tabel 4.3 t/m 4.5).

Tabel 4.3. Instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen in Natura 2000-gebied het Bargerveen. Legenda: '+' = gunstig, '-' = matig gunstig, '--' = zeer ongunstig, '>' = uitbreiding, '=' = behoud.

	Doelstelling kwaliteit		
	Doelstelling oppervlakte		
	Landelijke staat van instandhouding		
Habitattypen			
H6230 - *Heischrale graslanden	--	=	=
H7110A - *Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	--	>	>
H7120 - Herstellende hoogvenen	-	= (<)	>

Tabel 4.4. Instandhoudingsdoelstellingen voor broedvogelsoorten in Natura 2000-gebied het Bargerveen. Legenda: '+' = gunstig, '-' = matig gunstig, '--' = zeer ongunstig, '>' = uitbreiding, '=' = behoud.

Omvang populatie (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)				
Doelstelling kwaliteit leefgebied				
Doelstelling omvang leefgebied				
Landelijke staat van instandhouding				
Broedvogelsoorten				
A008 - Geoorde fuut	+	=	=	95
A082 - Blauwe Kiekendief	--	=	=	1
A119 - Porseleinhoen	--	=	=	15
A153 - Watersnip	--	=	=	16
A222 - Velduil	--	=	=	1
A224 - Nachtzwaluw	-	=	=	30
A272 - Blauwborst	+	=	=	150
A275 - Paapje	--	>	>	30
A276 - Roodborsttapuit	+	=	=	90
A338 - Grauwe Klauwier	--	>	>	100

Tabel 4.5. Instandhoudingsdoelstellingen voor niet-broedvogelsoorten in Natura 2000-gebied het Bargerveen. Legenda: '+' = gunstig, '-' = matig gunstig, '--' = zeer ongunstig, '>' = uitbreiding, '=' = behoud.

Omvang populatie (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)				
Instandhoudingsdoelstelling: Slaap- en rustplaats (s) / foerageergebied (f)				
Doelstelling kwaliteit leefgebied				
Doelstelling omvang leefgebied				
Landelijke staat van instandhouding				
Niet-broedvogelsoorten				
A037 - Kleine Zwaan	-	=	=	130
A039 - Toendrarietgans	+	=	=	17600

Natuurnetwerk Nederland

Het projectgebied is geen onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Op de ambitiekaart heeft het beheertype N00.01. Dit zijn gronden die nog niet zijn omgevormd naar natuur. Over het algemeen betreft het net als in het projectgebied agrarische gronden.

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

Het projectgebied valt buiten het agrarisch zoekgebied. Dit betekent dat binnen de projectgrenzen geen subsidie voor agrarisch natuurbeheer aangevraagd kan worden.

4.3.1 Bescherming van houtopstanden

De bomen langs de wijk kunnen gezien worden als rijbeplanting (>20 bomen). Hierdoor vallen de bomen onder de definitie van een houtopstand zoals bedoeld in de Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming is enkel van toepassing op houtopstanden die buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming (of Boswet) liggen. Aangezien de houtopstand in het projectgebied in het buitengebied van de gemeente Emmen ligt, vallen deze mogelijk onder de bescherming van de Wet natuurbescherming.

5 Toetsing

In [paragraaf 5.1](#) is de effectbepaling van het project gegeven. In [paragraaf 5.2](#) worden de werkzaamheden getoetst aan de soortenbescherming (Wnb). Indien vervolgstappen aan de orde zijn, is dit aangeven in een tekstkader. In [paragraaf 5.3](#) wordt het project getoetst aan het beschermingsregime van het NNN-gebied en de Wet natuurbescherming (Wnb).

5.1 Effectbepaling project

De volgende biotopen worden beïnvloed door het voornemen:

- De oevers van de noordelijk en (mogelijk) de zuidelijke watergang worden vergraven;
- In de wijk ten westen van het plangebied wordt de waterstand verhoogd;
- Mogelijk worden de bomen langs de noordoever van de wijk gekapt;
- Delen van het terrein worden afgegraven, andere opgehoogd;
- In het westen van het projectgebied wordt bos aangeplant.

Voor de toetsing is ervan uitgegaan dat de werkzaamheden buiten de broedperiode plaatsvinden.

5.2 Toetsing effect op beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat het projectgebied een potentieel geschikt biotoop biedt voor vogels, vleermuizen, grote bosmuis, waterspitsmuis en groene glazenmaker (zie ook Tabel 4.2). Om deze reden is er enkel op deze soortgroepen een potentieel effect aan de orde. De onderstaande effectbeoordeling richt zich alleen op deze soort(groep)en. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten en ondervinden geen effect van het voornemen, of er geldt een algemene vrijstelling voor de soort.

5.2.1 Vogels

Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming (artikel 3.1 en 3.5). Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door de werkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli³) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze (en wanneer de soorten uit artikel 3.5 kunnen uitwijken naar alternatief leefgebied) zijn geen belemmeringen vanuit de Wet Natuurbescherming aan de orde.

In het hele projectgebied kunnen nesten gebouwd worden door (algemeen voorkomende) soorten, maar met name in de bosschages. Indien nesten aanwezig zijn mogen deze tijdens de broedperiode (en wanneer deze in gebruik zijn) niet verwijderd of verstoord worden.

---

³ Voor het broedseizoen wordt in het kader van de wet geen standaardperiode gehanteerd. Het broedseizoen is afhankelijk van klimatologische omstandigheden; dit houdt in dat het seizoen eerder dan wel later van start kan gaan en eerder dan wel later kan eindigen. Van belang is of er broedgevallen aanwezig zijn.

5.2.2 Zoogdieren

Beschermingsregime soorten Habitatrictlijn (artikel 3.5)

Vleermuizen

Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen worden in het projectgebied niet aangetast.

De verwachting is dat het projectgebied gebruikt wordt als foerageergebied voor vleermuizen. Gezien de geringe (natuurlijke) omvang, het monotone karakter en de afwezigheid van unieke groene/natuurlijke elementen ten opzichte van de omgeving, naar verwachting geen essentieel foerageergebied (d.w.z. van essentieel belang voor de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaatsen in de omgeving). In de omgeving is voldoende en alternatief foerageergebied aanwezig.

De bomen langs de wijk dienen in de voor vleermuizen actieve periode niet beschenen te worden. Bovendien moeten de bomen aan minstens één kant van de wijk blijven staan. Er zal dan geen negatief effect zijn op mogelijk aanwezige vliegroutes.

In alle redelijkheid kan worden gesteld dat het voorgenomen project weinig of geen invloed zal hebben op de vleermuisactiviteiten binnen en rondom het projectgebied. Voor wat betreft vleermuizen zijn er geen belemmeringen ten aanzien van de Wet Natuurbescherming.

Grote bosmuis en Waterspitsmuis

De aanwezigheid van de grote bosmuis is in de direct omgeving vastgesteld. In de bosschages langs de wijk komt de soort waarschijnlijk voor. Het is niet zeker of deze bosschages aangetast worden. Wanneer de bosschages en bomen verwijderd worden en de oevers vergraven is de kans groot dat vaste verblijfplaatsen worden verstoord.

De waterspitsmuis komt in de omgeving van het projectgebied voor. De kans op aanwezigheid langs de wijk is klein, maar niet volledig uitgesloten. Wanneer de bosschages en bomen verwijderd worden en de oevers vergraven is de kans groot dat vaste verblijfplaatsen worden verstoord. Aangezien de geplande activiteiten voortvloeien uit het beheerplan is geen ontheffing nodig. Wel moet bij de werkzaamheden rekening gehouden worden met beide soorten. Dit betekent dat de mitigerende maatregelen toegepast moeten worden die normaal gesproken aan een ontheffing verbonden zijn.

5.2.3 Vlinders en libellen

Groene glazenmaker

In de direct omgeving van het plangebied zijn Groene glazenmakers waargenomen. Bovendien ligt er een krabbenscheerveld binnen de projectgrenzen. Ter plaatse dient de waterstand verhoogd te worden. Dit kan een negatief effect hebben op de krabbenscheerplanten die als waardplant dienen voor de libel.

Wanneer na verhoging de waterdiepte meer dan 80 cm bedraagt dienen maatregelen te worden getroffen. De vegetatie kan gespaard worden door de krabbenscheerplanten met de daaronder aanwezige bagger te verplaatsen, vervolgens de bodem te verondiepen en de planten en bagger weer terug te brengen. De werkwijze om een aangrenzend deel te verondiepen en daarheen de krabbenscheerplanten en bagger te verplaatsen, scheelt een keer verplaatsen en is vanuit het

oogpunt van het behoud van larven gunstiger. Voor deze werkzaamheden is geen ontheffing nodig

5.3 Effecten op beschermde gebieden

5.3.1 Effecten op Natura 2000-gebieden

Het projectgebied ligt net buiten Natura 2000-gebied het Bargerveen. Het gebied is door het ministerie van EZ aangewezen als Natura 2000-gebied op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Aanwijzing tot Natura 2000-gebied vindt plaats op basis van het voorkomen van specifieke soorten en/of habitattypen. Voor deze soorten en habitattypen worden doelen benoemd met betrekking tot aantal, oppervlakte en kwaliteit van het habitat of leefgebied, de zogenaamde instandhoudingsdoelen.

Vanwege de ligging en omvang van het plan ten opzichte van de Natura 2000-gebieden kan er tijdens de inrichting sprake zijn van vermessing en verzuring en geluid- en lichtverstoring. Wat betreft vermessing en verzuring wordt geadviseerd om een AERIUS berekening uit te laten voeren.

De uitstraling van licht en geluid is van belang voor de aangewezen vogelsoorten. Negatieve effecten op habitats zijn uitgesloten. De werkzaamheden vinden plaats buiten de broedperiode. Daarom zijn negatieve effecten op aangewezen broedvogels uitgesloten.

In de periode winter vervult het Bargerveen een slaappleatsfunctie voor de kleine zwaan en de toendrarietgans. De dichtstbijzijnde locaties waar deze soorten overnachten liggen op 1000 m van het plangebied. Deze locaties zijn visueel afgescheiden van het plangebied door kades, zodat negatieve invloed van lichtuitstraling op deze soorten kan worden uitgesloten. Wat betreft geluid liggen de rustlocaties binnen de geluidscontour. Uit de effectenindicator van Alterra blijkt dat kleine zwaan en toendrarietgans niet gevoelig zijn voor geluidsverstoring. Daarom zijn negatieve effecten op rustende ganzen en zwanen uitgesloten. Wanneer de akkers gebruikt worden als foerageergebied door kleine zwanen en toendrarietganzen uit het Bargerveen, is er sprake van een afname van het mogelijk foerageergebied met ca 20 ha. Uit gizontellingen door bureau Tauw (2015) blijkt dat de akkers niet worden gebruikt door kleine zwanen, die op grotere afstand van hun rustplek foerageerden. Het belang voor de toendrarietgans van de akkers aan de noordkant van het Bargerveen is klein. Verwacht wordt dat de oppervlakte aan foerageergebied niet beperkend is voor de toendrarietgans. Negatieve effecten zijn uitgesloten.

Als gevolg van de inrichting van het gebied kunnen significante negatieve effecten op het Natura 2000-gebied Bargerveen niet uitgesloten worden. Met een AERIUS berekening kan inzichtelijk gemaakt worden of significant negatieve effecten optreden en de werkwijze zo worden aangepast dat negatieve effecten worden geminimaliseerd. De werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van het beheerplan. Het is daarom niet nodig een vergunning aan te vragen.

5.3.2 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het projectgebied is onderdeel van de NNN. Negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN zijn niet aan de orde. De ontwikkeling van het projectgebied is in het kader van de NNN.

5.3.3 Bescherming van houtopstanden

Voor de kap van de bomen wordt geadviseerd een kapmelding te doen.

6 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Dijkstra, 2008. Libellen van Europa – Veldgids met alle libellen tussen Noordpool en Sahara. Tirion Uitgevers BV, Baarn.

Dutmer, G. & H. J. Meijer, 2010. Een veldonderzoek naar de waterdiepte als habitat factor voor Krabbenscheervelden.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Overig:

NDFP

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.zoogdierverseniging.nl

www.jagersvereniging.nl

www.bij12.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

Een van de doelen van de Wnb is de bescherming van inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Hieronder wordt uitgelegd welke verbodsbepalingen gelden, welke vrijstellingen er gelden en op welke gronden ontheffingen kunnen worden aangevraagd.

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die onder andere zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. In het tekstkader van deze Bijlage (zie volgende pagina) staan de artikelen uitgeschreven. Het gaat om de volgende drie categorieën:

- soorten van de Vogelrichtlijn;
- soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
- 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora'), oftewel de Nationale soorten.

Voor soorten vallend onder bovenstaande beschermingsregimes geldt dat ze in principe niet (opzettelijk) gedood en verstoord mogen worden, ook verblijfplaatsen mogen niet vernietigd worden. Bij Vogelrichtlijnsoorten is opgenomen dat verstoring is toegestaan indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort. Dit geldt echter niet voor Habitatrichtlijnsoorten, inclusief bijlage I en II Bern en bijlage I Bonn (zie Tabel A van deze Bijlage voor de vogelsoorten en Tabel B van deze bijlage voor een uiteenzetting van soorten niet zijnde vogels). Voor de 'andere soorten' geldt dat verstoring is toegestaan. Soorten die zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wnb ('andere soorten') zijn opgenomen in tabel B en C van deze Bijlage.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming artikel 3.1, 3.5 en 3.10

Artikel 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
  - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
  - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
  - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
  - c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
  - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
  - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
  - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
  - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
  - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Tabel A. Soorten die vallen onder artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV, Bern bijlage II, Bonn bijlage I).

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam	
Amfibieën	boomkikker	Zoogdieren <i>landzoogdieren</i>	hamster	
	geelbuikvuurpad		otter	
	heikikker		bever	
	kamsalamander		hazelmuis	
	knoflookpad		lynx	
	rugstreeppad		noordse woelmuis	
	vroedmeesterpad		wilde kat	
	poelkikker		wolf	
Dagvlinders	moerasparelmoervlinder	Zoogdieren <i>vleermuizen</i>	baardvleermuis	
	apollovlinder		bechsteins vleermuis	
	boszandoog		bosvleermuis	
	donker pimperlblauwtje		brandts vleermuis	
	grote vuurvlinder		franjestart	
	pimperlblauwtje		gewone grootoorvleermuis	
	tijmblauwtje		grijze grootoorvleermuis	
	zilverstreephooibeestje		grote hoefijzerneus	
Haften	oeveraas		grote rosse vleermuis	
Kevers	brede geelrandwaterroofkever		ingekorven vleermuis	
	gestreepte waterroofkever		kleine dwergvleermuis	
	juchtleerkever		kleine hoefijzerneus	
	vermiljoenkever		laatvlieger	
Libellen	mercurwaterjuffer		meervleermuis	
	bronslibel		mopsvleermuis	
	gaffellibel		noordse vleermuis	
	gevlekte witsnuitlibel		rosse vleermuis	
	groene glazenmaker		ruige dwergvleermuis	
	noordse winterjuffer		tweekleurige vleermuis	
	oostelijke witsnuitlibel		vale vleermuis	
	rivierrombout		watervleermuis	
	sierlijke witsnuitlibel		gewone dwergvleermuis	
Nachtvlinders	teunisbloempijlstaart		Zoogdieren <i>zeezoogdieren</i>	walrus
Reptielen	Dikkopschildpad, kemp's zee-schildpad, lederschildpad, soepschildpad			Bulrug, gewone vinvis
	gladde slang			bruinvis dwergpotvis
	muurhagedis			gestreepte dolfijn
	zandhagedis			gewone dolfijn
Sporenplanten	geel schorpioenmos			gewone spitsdolfijn
	tonghaarmuts	grijze dolfijn		
	kleine vlotvaren	kleine zwaardwalvis		
Vissen	steur	narwal		
	houting	orka		
Weekdieren	bataafse stroommossel	tuimelaar		
	platte schijfhoren	witflankdolfijn, witsnuitdolfijn		
Zaadplanten	liggende raket	noordse vinvis, potvis		
	drijvende waterweegbree	butskop		
	Groenknolorchis, zomerschroeforchis	dwergvinvis		
	kruijpend moerasscherm	griend, witte dolfijn		
		spitsdolfijn van gray		

Tabel B. "Overige Soorten" onderdeel A behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a.

Soortgroep	Nederlandse naam	Soortgroep	Nederlandse naam
Amfibieën	Alpenwatersalamander	Vissen	Beekdonderpad
	Bruine kikker*		Beekprik
	Gewone pad*		Elrits
	Kleine watersalamander*		Europese rivierkreeft
	Meerkikker*		Gestippelde alver
	Middelste groene kikker*		Grote modderkruiper
	Vinpootsalamander		Kwabaal
	Vuursalamander		
Dagvlinders	Aardbeivlinder	Zoogdieren	Aardmuis*
	Bosparelmoervlinder		Boommarter
	Bruin dikkopje		Bosmuis*
	Bruine eikenpage		Bunzing**
	Donker pimpernelblauwtje		Damhart
	Duinparelmoervlinder		Das
	Gentiaanblauwtje		Dwergmuis*
	Grote parelmoervlinder		Dwergspitsmuis*
	Grote vos		Edelhert
	Grote vuurvlinder		Eekhoorn
	Grote weerschijnvlinder		Egel*
	Iepenpage		Eikelmuis
	Kleine heivlinder		Gewone bosspitsmuis*
	Kleine ijsvogelvlinder		Gewone zeehond
	Kommavlinder		Grote bosmuis
	Pimpernelblauwtje		Grijze zeehond
	Sleedoorpage		Haas*
	Spiegeldikkopje		Hermelijn**
	Veenbesblauwtje		Huisspitsmuis*
	Veenbesparelmoervlinder		Konijn*
	Veenhooibeestje		Molmuis
	Veldparelmoervlinder		Ondergrondse woelmuis*
Zilveren maan	Ree*		
Reptielen	Adder	Rosse woelmuis*	
	Hazelworm	Steenmarter	
	Levendbarende hagedis	Tweekleurige bosspitsmuis*	
	Ringslang	Veldmuis*	
Libellen	Beekkrombout	Veldspitsmuis*	
	Bosbeekjuffer	Vos*	
	Donkere waterjuffer	Waterspitsmuis	
	Gevlekte glanslibel	Wezel**	
	Gewone bronlibel	Wild zwijn	
	Hoogveenglanslibel	Woelrat*	
	Kempense heidelibel		
	Speerwaterjuffer	Vliegend hert	
		Kevers	

Soorten met een asterisk (*) zijn opgenomen in provinciale vrijstellingen. Soorten met een dubbele asterisk (**) zijn in alle provincies, behalve Noord-Holland en Noord-Brabant, vrijgesteld. In Limburg is daarnaast de molmuis vrijgesteld, in Friesland de steenmarter en in Noord-Brabant het wild zwijn. Voor Limburg geldt dat in bepaalde perioden van het jaar de hazelworm, levendbarende hagedis, steenmarter en de eekhoorn vrijgesteld zijn.

Tabel C. "Overige Soorten" onderdeel B behorend bij artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c.

Soortgroep	Nederlandse naam	Nederlandse naam	Nederlandse naam
Planten	Akkerboterbloem	Groensteel	Roggelelie
	Akkerdoornzaad	Groot spiegelklokje	Rood peperboompje
	Akkerogentroost	Grote bosaardbei	Rozenkransje
	Beklierde ogentroost	Grote leeuwenklauw	Ruw pazelzaad
	Berggamander	Honingorchis	Scherpkruid
	Bergnachtorchis	Kalkboterbloem	Schubvaren
	Blaasvaren	Kalketrip	Schubzegge
	Blauw guichelheil	Karhuizeranjer	Smalle raai
	Bokkenorchis	Karwijselie	Spits havikskruid
	Bosboterbloem	Kleine ereprijs	Steenbraam
	Bosdravik	Kleine Schorseneer	Stijve wolfsmelk
	Brave hendrik	Kleine wolfsmelk	Stofzaad
	Brede wolfsmelk	Kluwenklokje	Tengere distel
	Breed wollegras	Knollathyrus	Tengere veldmuur
	Bruinrode wespenorchis	Knolspirea	Trosgamander
	Dennenorchis	Korensla	Veenbloembies
	Dreps	Kranskarwij	Vliegenorchis
	Echte gamander	Kruiptijm	Vroege ereprijs
	Franjgentiaan	Lange zonnedaauw	Wilde averuit
	Geelgroene wespenorchis	Liggende ereprijs	Wilde ridderspoor
	Geplooide vrouwenmantel	Moerasgamander	Wilde weit
	Getande veldsla	Muurbloem	Wolfskers
	Gevlekt zonneroosje	Naakte lathyrus	Zandwolfsmelk
	Glad biggenkruid	Naaldenkervel	Zinkviooltje
	Gladde zegge	Pijlscheefkalk	Zweedse kornoelje
	Groene nachtorchis		

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 de zorgplicht opgenomen. In het tekstkader hieronder staat het wetsartikel uitgeschreven.

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
  - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel
  - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
  - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Vrijstellingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Wnb. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied en de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

Provinciale Vrijstelling Nationale soorten ('andere soorten').

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. Het Rijk heeft ook een vrijstelling gemaakt voor projecten die vallen onder hun bevoegdheid (projecten van nationaal belang). Zoals ook te herleiden is uit de tabel (tabellen A en B), hangt het per provincie af welke soort is vrijgesteld van de verbodsbepalingen in artikel 3.10, ook de grond waarvoor een vrijstelling geldt kan ook variëren tussen provincies..

Indien de Nationale soorten niet zijn vrijgesteld en daarmee het voornemen de gestelde verboden in artikel 3.10 overtreedt, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin het voornemen plaatsvindt.

Ontheffingen

Indien een soort niet onder een vrijstelling valt of niet gewerkt kan worden volgens een gedragscode, dient er een ontheffing te worden aangevraagd. Deze moet ingediend worden bij het bevoegd gezag. Dit is de provincie waarin de activiteit plaatsvindt.

Een ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
2. De activiteit leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding; en
3. Er is sprake van een in de wet genoemd belang.

In tabel E worden de belangen waaronder een ontheffing kan worden aangevraagd, opgesomd. Let daarbij op dat er voor Nationale soorten ('andere soorten') meer ontheffingsgronden beschikbaar zijn dan voor de beschermde soorten onder artikel 3.1 en 3.5. Indien de activiteit bestaat uit een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling zou alleen een ontheffing afgegeven kunnen worden voor Nationale soorten. Mochten desondanks soorten uit de Vogel- en/of Habitatrichtlijn, Bern en Bonn voorkomen bij ruimtelijke ontwikkelingen, dan kunnen mitigerende maatregelen worden opgesteld. Er kan dan voor de zekerheid een ontheffing worden aangevraagd om de mitigerende maatregelen goed te keuren.

Tabel E. Ontheffingsgronden waarop een ontheffing verleend mag worden per categorie (artikel 3.1, 3.5 en 3.10).

Ontheffingsgronden		Artikel 3.1	Artikel 3.5	Artikel 3.10
		Soorten van de Vogelrichtlijn	Soorten van de Habitatrichtlijn, Bonn & Bern	Andere soorten
1	Er bestaat geen andere bevredigende oplossing	X	X	X
2	Leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding	X	X	X
3	Opsomming van: volksgezondheid en openbare veiligheid	X	X	X
	veiligheid van luchtverkeer	X	Nee	X
	ter voorkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij	X	X	X
	ter bescherming van Flora en Fauna	X	X	X
	voor onderzoek, onderwijs, uitzetten en herinvoeren van soorten / teelt	X	X	X
	dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor milieuwezenlijke gunstige effecten	Nee	X	X
	ruimtelijke inrichting of ontwikkeling	Nee	Nee	X
schade en overlast, ter beperking omvang populatie, ter bestrijding van lijden en ziekte, bestendig beheer en onderhoud, algemeen belang	Nee	Nee	3.10 2a-g	

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor Nationale soorten ('andere soorten') welke zijn opgenomen in de provinciale vrijstellingen geldt een vrijstelling. Dit betekent dat u geen ontheffing van de Wet natuurbescherming hoeft aan te vragen, maar u wel de zorgplicht moet nakomen. Voor Nationale soorten die niet zijn vrijgesteld, dient u een ontheffing beschermde soorten aan te vragen of te werken conform een gedragscode.

Voor soorten van de Vogel- en Habitatrichtlijn, Conventie van Bern en Conventie van Bonn geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing beschermde soorten aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. Het bevoegd gezag zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Overgangsrecht

In het Besluit natuurbescherming is opgenomen dat de ontheffingen afgegeven onder het oude recht, gelden als ontheffingen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wnb zullen de onafgeronde ontheffing aanvragen, ingediend vóór inwerkingtreding, conform de nieuwe wet worden behandeld. Ontheffing aanvragen van voor de inwerkingtreding zullen worden afgehandeld door RVO. Aanvragen die later ingediend worden zullen afgehandeld worden door de provincies (of het Rijk).

De gedragscodes worden verlengd tot het moment van in werking treden van de Wet natuurbescherming en de nieuwe gedragscodes definitief zijn goedgekeurd.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2013 is het natuurbeleid gedecentraliseerd naar de provincies. In hetzelfde jaar hebben de twaalf provincies met de staatssecretaris van het ministerie van EZ definitieve afspraken gemaakt in het Natuurpact. In 2014 werd de term 'EHS' vervangen door 'NNN'.

Dit beleid blijkt noodzakelijk te zijn doordat de Nederlandse natuur steeds meer onder druk staat, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering. De doelstelling van het Natuurpact is om 80.000 hectare nieuwe natuur in te richten vóór 2027.

Natura 2000-gebieden

In de Wnb zijn bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. De Europese richtlijnen verplichten de lidstaten gebieden aan te wijzen met speciale beschermingszones (de Natura 2000-gebieden). Het doel hiervan is om de aangewezen habitattypes en habitats van soorten in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

De lidstaten moeten maatregelen treffen om de kwaliteit van deze habitats en habitats van soorten niet te laten verslechteren of te voorkomen dat er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Voor handelingen die op 31 maart 2010 bekend waren bij het gevoegd gezag en die sinds deze datum niet meer in betekenende mate zijn gewijzigd is het niet meer noodzakelijk om een

vergunning aan te vragen. Deze datum kan van een later tijdstip zijn indien een Natura 2000-gebied na 31 maart 2010 is aangewezen als beschermd gebied. Zie ook artikel 2.9 lid 2.

Overgangsrecht

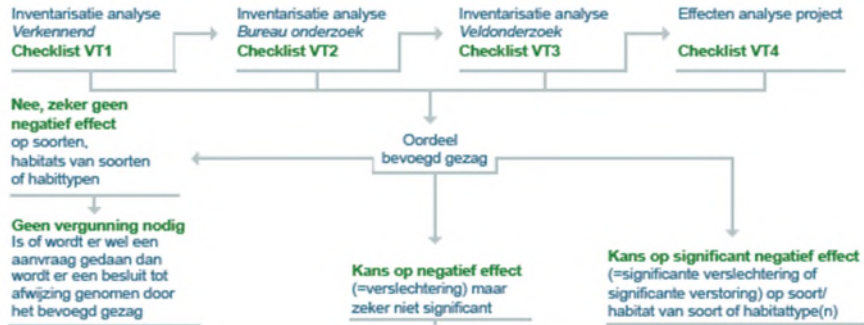
In de Wnb (artikel 9.4) is opgenomen dat de vergunningen afgegeven onder het oude recht, gelden als vergunningen onder de Wet natuurbescherming. Daarbij blijven dezelfde voorschriften gelden. Dit geldt eveneens voor omgevingsvergunningen en vvgb's.

Beschermde Natuurmonumenten hebben vanaf inwerkingtreding van de Wnb niet langer een beschermde status. Daardoor zijn deze gebieden alleen nog ruimtelijk beschermd (Barro, bestemmingsplannen).

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet. Een Voortoets geeft aan of er wel of geen (negatieve) negatieve effecten zijn te verwachten. Zijn er geen negatieve effecten te verwachten, dan hoeft er geen vergunning beschermde gebieden aangevraagd te worden. Indien er kans is op negatieve effecten, kan een habitattoet een verdiepingsslag geven om aan te tonen hoe groot deze negatieve effecten zijn. Mocht er kans zijn op significant negatieve effecten, is het mogelijk om een ADC-toets uit te voeren. Wordt er voldaan aan de eisen, dan kan er een vergunning worden afgegeven met voorschriften en beperkingen.

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN
T. +31 6 300 47 467
E. Rienk.delange@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Dit rapport is tot stand gekomen in het kader van de
Innovatieve Samenwerking Bargerveen.

In dat kader werken Antea Group, Arcadis en Sweco
samen met Prolander aan de uitwerking van diverse
Natura 2000 en PAS-maatregelen voor het Bargerveen.

